

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 83/2020-11

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 13. marca 2020 v senáte zloženom z predsedu senátu Miroslava Duriša a zo sudcov Libora Duľu a Ladislava Duditša (sudca spravodajca) predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť [REDAKOVANÉ], vo veci namietaného porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 10 C 55/2017 a postupom Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Spr 207/2019 a takto

r o z h o d o l :

1. Ústavnú sťažnosť [REDAKOVANÉ] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.
2. Žiadosti [REDAKOVANÉ] o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred Ústavným súdom Slovenskej republiky n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Obsah ústavnej sťažnosti, sťažnostná argumentácia a návrh rozhodnutia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 20. novembra 2019 doručená ústavná sťažnosť [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“), vo veci namietaného porušenia čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 6 ods. 1 a čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 10 C 55/2017 (ďalej aj „napadnuté konanie“) a postupom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) v konaní sp. zn. 1 Spr 207/2019.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ podal na okresnom súde žalobu o ochranu osobnosti, ktorou sa proti Generálnemu riaditeľstvu Zboru väzenskej a justičnej stráže, Šagátova 1, Bratislava (ďalej len „žalovaný“), domáha ospravedlnenia a náhrady nemajetkovej ujmy vo výške 120 000 €. V žalobe sťažovateľ poukázal na úspešné spory podobného charakteru týkajúce sa porušenia čl. 3 dohovoru. Dňa 7. augusta 2019 podal sťažovateľ proti okresnému súdu sťažnosť na prietahy v konaní vedenom pod sp. zn. 10 C 55/2017, ktorou namietal porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, žiadal finančné odškodnenie spolu v sume 3 500 €, ktorého cieľom je dovŕšenie ochrany porušeného ľudského práva a odčinenie tým spôsobenej psychickej ujmy, a ukončenie dlhodobého ponižovania, mučenia, týrania v ústave na výkon trestu, ktoré kontroluje a riadi žalovaný.

3. Dňa 17. septembra 2019 bolo sťažovateľovi zaslané upovedomenie o spôsobe vybavenia sťažnosti pod sp. zn. 1 SprV 388/2019, v ktorom predseda okresného súdu konštatoval, že nezistil prietahy zo strany okresného súdu v predmetnom konaní, pretože

tento priebežne koná. Podľa ustálenej praxe sa za priet'ahy považuje nečinnosť súdu dlhšia ako 6 mesiacov. Vyjadrenie s'ťažovateľa bolo okresnému súdu doručené 21. februára 2019, no súd ho žalovanému zaslal na vedomie až 3. júna 2019. Podľa vyjadrenia zákonnej sudkyne z 11. septembra 2019 táto viacnásobne predsedu okresného súdu upozorňovala na neprimerané zaťaženie sudcu a predpokladala nariadenie termínu pojednávania v prvom štvrtroku 2020. Podľa názoru s'ťažovateľa od jeho posledného doručenia okresnému súdu do predpokladaného pojednávania je viac ako 6 mesiacov.

4. Podľa s'ťažovateľa nebola jeho s'ťažnosť riadne vybavená, a preto požiadal predsedu krajského súdu o prešetrenie jej vybavenia. Tu od neho žiadali zaplatiť poplatok za úkon štátnej správy, ktorý s'ťažovateľ nemal v stanovenej lehote z čoho zaplatiť, a uznesením č. k. 10 C 55/2017-35 bol oslobodený okresným súdom aj od súdnych poplatkov týkajúcich sa žaloby. Na tieto obštrukcie zo strany krajského súdu podal s'ťažnosť. Odpoveďou predsedu krajského súdu sp. zn. 1 Spr 207/2019 z 11. novembra 2019 mu bolo oznámené, že prešetrenie vybavenia s'ťažnosti sa spoplatňuje podľa zákona Slovenskej národnej rady č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov v znení neskorších predpisov a vzhľadom na to, že nie je oslobodený od súdnych poplatkov zo zákona, ale na základe rozhodnutia súdu, jeho podanie z 25. októbra 2019 odložil. Zo strany okresného súdu a krajského súdu preto evidentne ide o „*odd'aloovanie*“ pojednávania, aby sa s'ťažovateľ nemohol dovolať spravodlivosti.

5. S'ťažovateľ si uplatnil primerané zadosťučinenie vo výške 2 500 € od okresného súdu a vo výške 1 000 € od krajského súdu, pretože k porušeniu jeho práv došlo postupom obidvoch súdov, ktorých úlohou je práve opak, a to ochrana práv, vzhľadom na to, že má pocity krivdy a bezmocnosti, pretože bola uňho v podstate negovaná dôvera v možnosti poskytnutia spravodlivosti v štáte, pretože došlo k porušeniu viacerých ústavných práv a dohovorov, porušenie práv bolo svojvoľné a hrubé, a napokon, pretože priznanie primeraného finančného zadosťučinenia prichádza do úvahy v tých prípadoch, keď porušenie základného práva a slobody už nie je možné napraviť.

6. Sťažovateľ zároveň požiadal o ustanovenie právneho zástupcu, pretože si ho nemôže dovoliť pre svoju nemajetnosť, keďže mesačne spláca splátky štátnej pokladnici pozostávajúce z pohľadávok Zboru väzenskej a justičnej stráže, pohľadávok iným osobám, pokuty daňovému úradu, nedoplatkov elektriny za predaný dom, hypotéky a výživného na 3 deti. Nárok na ochranu ústavnosti si uplatnil, pretože podľa neho bude jeho žaloba na súde úspešná s odkazom na podobné prípady odsúdených, ktorí si prešli peklom, mučením, ponižovaním vo väzniciach a na čl. 3 dohovoru.

7. Na základe argumentácie uvedenej v ústavnej sťažnosti sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd po prijatí jeho ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie nálezom takto rozhodol:

„1. OS BA I v konaní vedenom pod sp. zn. 10C 55/2017, svojim postupom, konaním – nečinnosťou, porušil moje práva, aj keď vedel, že sa jedná o dlhotrvajúce porušovanie ľudských práv, ktoré mohlo včasným nariadením termínu pojednávania zastaviť – toto pokračovanie ponižujúceho zaobchádzania v ústavoch VTOS pod vedením GR ZVJS BA.

2. OS BA I svojim konaním porušil moje právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48/2 Ústavy, čl. 6/1 Dohovoru, čl. 13 Dohovoru.

3. OS BA I sa prikazuje, aby v konaní pokračoval bez zbytočných prietáhov.

4. ÚSSR priznáva sťažovateľovi, ako primerané zadosťučinenie, peňažnú sumu 2 500 €, ktorú mu je povinný vyplatiť OS BA I do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

5. ÚSSR priznáva ako primerané zadosťučinenie, peňažnú sumu vo výške 1 000 €, ktorú mu je povinný zaplatiť KS BA do 2 mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

6. OS BA I aj KS BA sú povinný nahradiť trovy konania – môjmu právnenému zástupcovi, ktorého mi pridelil ÚSSR.“

II.

Právomoc ústavného súdu a relevantná právna úprava

8. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

9. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

10. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

11. Podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní návrhu ústavný súd zisťuje, či dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

12. Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

- a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,
- b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,
- c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,
- d) ktorý je neprípustný,
- e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,
- f) ktorý je podaný oneskorene,
- g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

13. Z § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti je tiež posúdiť, či táto nie je zjavne neopodstatnená. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným

rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť je preto možné považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07).

14. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

15. Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov.

16. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná.

17. Podľa čl. 13 dohovoru každý, koho práva a slobody priznané týmto dohovorom boli porušené, má právo na účinný opravný prostriedok pred vnútroštátnym orgánom bez ohľadu na to, že porušenie spôsobili osoby pri plnení ich úradných povinností.

III.

Chronológia procesných úkonov v napadnutom konaní

18. Ústavný súd z vyžiadaného spisu okresného súdu zistil tento priebeh napadnutého konania:

- 8. septembra 2017 bola okresnému súdu doručená žaloba sťažovateľa;

- 19. septembra 2017 okresný súd vyzval sťažovateľa na predloženie tlačiva na oslobodenie od súdnych poplatkov v lehote 20 dní, výzva bola doručená 19. októbra 2017;

- 8. novembra 2017 bolo okresnému súdu doručené vyplnené tlačivo s prílohami;

- 9. novembra 2017 sťažovateľ žiadal okresný súd o predĺženie lehoty na zaslanie dotazníka a príloh pre prípad nedoručenia skoršieho tlačiva;

- 15. novembra 2017 bolo priznané oslobodenie od súdnych poplatkov uznesením č. k. 10 C 55/2017-35 doručeným 28. decembra 2017, zároveň súd uznesením č. k. 10 C 55/2017-36 vyzval žalovaného na vyjadrenie sa k žalobe;

- 11. januára 2018 bolo okresnému súdu doručené vyjadrenie žalovaného k žalobe;

- 15. januára 2018 bolo okresným súdom vydané uznesenie č. k. 10 C 55/2017-57 s výzvou na vyjadrenie sťažovateľovi (po žiadosti sťažovateľa doručenej 2. mája 2018 a pokyne sudkyne zo 4. mája 2018 doručené 17. mája 2018);

- 16. januára 2018 bol prerozdelený spis a zmenil sa zákonný sudca;

- 29. mája 2018 bolo okresnému súdu doručené vyjadrenie sťažovateľa – replika;

- 21. júna 2018 bolo okresným súdom vydané uznesenie č. k. 10 C 55/2017-69 s výzvou na vyjadrenie žalovanému;

- 13. júla 2018 bolo okresnému súdu doručené vyjadrenie žalovaného – duplika;

- 3. augusta 2018 okresný súd vyjadrenie žalovaného z 11. júla 2018 zaslal sťažovateľovi na vedomie;

- 13. augusta 2018 bolo okresnému súdu doručené vyjadrenie sťažovateľa;

- 20. augusta 2018 okresný súd zaslal vyjadrenie sťažovateľa žalovanému na vedomie, ktorému bolo doručené 22. augusta 2018;

- 19. októbra 2018 bolo okresnému súdu doručené vyjadrenie sťažovateľa, resp. doplnenie žaloby;

- 26. novembra 2018 okresný súd zaslal vyjadrenie sťažovateľa, resp. doplnenie žaloby žalovanému na vedomie, ktorému bolo doručené 27. novembra 2018;

- 7. decembra 2018 bolo okresnému súdu doručené vyjadrenie žalovaného;

- 18. januára 2019 okresný súd zaslal vyjadrenie žalovaného na vedomie sťažovateľovi, ktorému bolo doručené 8. februára 2019;

- 21. februára 2019 bolo okresnému súdu doručené vyjadrenie sťažovateľa;

- 3. júna 2019 okresný súd zaslal vyjadrenie sťažovateľa žalovanému;
- 17. septembra 2019 predseda okresného súdu upovedomil sťažovateľa o vybavení sťažnosti ako nedôvodnej;
- 26. novembra 2019 okresný súd nariadil pojednávanie na 31. marec 2020, úprava sudkyne bola realizovaná 17. januára 2020.

IV.

Posúdenie veci ústavným súdom

19. Sťažovateľ namieta, že postupom okresného súdu v napadnutom konaní došlo k porušeniu jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ďalej práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a práva podľa čl. 13 dohovoru, pretože od doručenia posledného vyjadrenia sťažovateľom okresnému súdu do predpokladaného pojednávania je viac ako 6 mesiacov, čo je podľa ustálenej súdnej praxe považované za prietáh.

20. Vzhľadom na absenciu právneho zastúpenia sťažovateľa a na jeho žiadosť o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom pristúpil ústavný súd v rámci ústavného prieskumu najskôr k preskúmaniu toho, či sú kumulatívne splnené tri podmienky, resp. predpoklady na ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom v zmysle § 37 ods. 1 zákona o ústavnom súde, ktorými sú: (i) žiadosť o ustanovenie právneho zástupcu, (ii) majetkové pomery odôvodňujúce takúto žiadosť, (iii) skutočnosť, že nejde o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti.

21. Pokiaľ ide o podmienku vyžadujúcu, aby nešlo o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti, táto je splnená vtedy, ak je okrem iného daná právomoc ústavného súdu na jej prerokovanie, ústavná sťažnosť nie je oneskorená ani zjavne neopodstatnená. Ak ale ústavný súd z obsahu ústavnej sťažnosti a výsledku jej posúdenia zistí, že v danom prípade buď nie je daná právomoc ústavného súdu na jej prerokovanie, alebo je ústavná sťažnosť oneskorená, neprípustná alebo zjavne neopodstatnená, znamená to, že ide zo strany sťažovateľa o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu

ústavnosti. V takom prípade nie je splnený jeden z predpokladov ustanovenia právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom a v dôsledku toho nemožno žiadosti o jeho ustanovenie vyhovieť (I. ÚS 60/2019).

22. Vzhľadom na viazanosť návrhom na začatie konania (§ 45 zákona o ústavnom súde) ústavný súd pri jeho predbežnom prerokovaní posudzoval namietané porušenie práv sťažovateľa vo vzťahu k porušovateľom, ktorých označil v ústavnej sťažnosti, teda vo vzťahu k okresnému súdu aj ku krajskému súdu (hoci vo vzťahu ku krajskému súdu sa dôvody ústavnej sťažnosti nepremietli vo formulácii petitu návrhu), a vo vzťahu k dôvodom a časovému rozsahu vymedzenému v ústavnej sťažnosti (od doručenia „posledného vyjadrenia“ sťažovateľa okresnému súdu 21. februára 2019 do dňa predpokladaného pojednávania, ktorého termín bol nariadený 26. novembra 2019, teda až po podaní ústavnej sťažnosti, na 31. marec 2020). Napriek viazanosti návrhom však ústavný súd nemohol nezohľadniť aj celkovú dĺžku konania, v rámci ktorého je napádaná len určitá časť.

IV.1 K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 13 dohovoru postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 10 C 55/2017

23. Ústavný súd si pri výklade obsahu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, IV. ÚS 105/07, IV. ÚS 90/2010).

24. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na súde alebo na inom štátnom orgáne sa právna neistota neodstráni. K vytvoreniu želateľného stavu, t. j. stavu právnej istoty dochádza v zásade až právoplatným rozhodnutím súdu alebo štátneho orgánu. Na naplnenie

základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy preto nestačí, aby štátne orgány vec prerokovali, prípadne vykonali rôzne úkony bez ohľadu na ich počet (napr. I. ÚS 10/98, III. ÚS 224/05).

25. Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu (napr. IV. ÚS 102/05, II. ÚS 387/06) sa ochrana základnému právu podľa čl. 48 ods. 2 ústavy poskytuje v konaní pred ústavným súdom len vtedy, ak v čase uplatnenia tejto ochrany porušovanie tohto základného práva označenými orgánmi verejnej moci (v tomto prípade okresným súdom) ešte mohlo trvať. Ak v čase, keď ústavná sťažnosť bola doručená ústavnému súdu, už nemohlo dochádzať k namietanému porušovaniu označeného základného práva postupom okresného súdu, ústavný súd ústavnú sťažnosť zásadne odmietne ako zjavne neopodstatnenú.

25.1 Ústavný súd v súvislosti s prípravou predbežného prerokovania ústavnej sťažnosti zistil, že okresný súd v napadnutom konaní nariadil termín pojednávania 26. novembra 2019 na 31. marec 2020. Z uvedeného vyplýva, že v čase doručenia ústavnej sťažnosti ústavnému súdu ešte okresný súd mohol byť porušovateľom označeného základného práva podľa ústavy a práv podľa dohovoru, keďže vo veci ešte meritórne nerozhodol a ani termín pojednávania nebol nariadený.

26. Ústavný súd sa preto zameril na posúdenie napadnutého procesného postupu okresného súdu a skúmanie intenzity porušenia označeného základného práva vo vzťahu k nemu. Ústavný súd pritom pripomína, že už vo svojich skorších rozhodnutiach vyslovil názor, že ojedinelá nečinnosť súdu, hoci aj v trvaní niekoľkých mesiacov, sama osebe ešte nemusí zakladať porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priesťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (napr. I. ÚS 42/01). Oneskorenie v niektorej fáze konania môže byť tolerované, ak celková dĺžka konania nemôže byť považovaná za neúmernú (rozsudok ESLP vo veci Pretto a iní proti Taliansku z 8. 12. 1983, sťažnosť č. 7984/77, bod 37).

27. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priesťahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou

(III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, IV. ÚS 99/07) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna, faktická, prípadne procesná zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. V súlade s judikatúrou ESLP ústavný súd v rámci prvého kritéria prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02, IV. ÚS 187/07).

28. Pokiaľ ide o právnu a faktickú zložitosť veci, v napadnutom konaní ide o občianskoprávne konanie o ochranu osobnosti, v ktorom sa sťažovateľ okrem ospravedlnenia domáha aj náhrady nemajetkovej ujmy. Vo všeobecnosti ide o štandardnú agendu súdov prvej inštancie a druh konania, ktorého povaha si vyžaduje osobitnú starostlivosť všeobecného súdu o naplnenie účelu súdneho konania, aby sa čo najskôr odstránil stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa naň osoba obrátila so žiadosťou o rozhodnutie (mutatis mutandis I. ÚS 19/00, I. ÚS 142/03, II. ÚS 71/2016). V tomto prípade je faktická zložitosť prítomná povahou uplatneného nároku, keď sťažovateľ namieta zásahy do viacerých zložiek jeho osobnosti, ku ktorým malo dochádzať v období rokov 2013 až 2018 v celkom troch organizačných zložkách žalovaného. Súd pristúpi k právnomu posúdeniu až po spoľahlivo zistenom skutkovom základe. Hodnotiac celkovo kritérium zložitosti veci, ústavný súd konštatuje, že vzhľadom na to, že doteraz ešte nebolo rozhodované vo veci samej a všetky vydané rozhodnutia boli len procesnej povahy, nezistil priamy vplyv právnej alebo skutkovej zložitosti veci na dĺžku namietaného konania.

28.1 Táto vec je významná pre sťažovateľa z toho hľadiska, že sa nachádza vo výkone trestu odňatia slobody uloženom mu odsudzujúcim rozsudkom vo výmere 23 rokov a 4 mesiacov so zaradením do ústavu s maximálnym stupňom stráženia, ktorým mu bola okrem iného uložená aj povinnosť nahradiť poškodenú z titulu nemajetkovej ujmy sumu 120 000 €. Je tak odkázaný na najzávažnejšie obmedzenie osobnej slobody a na zaobchádzanie v niektorom z ústavov na výkon trestu, preto je potrebné venovať náležitú pozornosť jeho tvrdeniam o závažných zásahoch do práva na ochranu osobnosti, hoci obmedzenie jeho práv vyplýva už zo samotnej povahy trestu odňatia slobody.

29. Pri hodnotení podľa ďalšieho kritéria, teda správania sťažovateľa v preskúmvanej veci, ústavný súd zistil, že sťažovateľ dodržiaval súdom stanovené lehoty

na vyjadrenie, bol súčinný, zaujímal sa o stav konania a vyjadroval sa ku každému podaniu protistrany.

29.1 Sťažovateľ 19. októbra 2018, teda po ukončení predchádzajúcej päťmesačnej vzájomnej výmeny písomností ukončenej doručením vyjadrenia sťažovateľa k duplike žalovaného, doručil okresnému súdu doplnenie žaloby, predložiac ďalšie prostriedky procesného útoku, kde uviedol ďalšie skutkové tvrdenia, ktoré (minimálne pokiaľ sa týka o podanie z 10. októbra 2018) nemohol uviesť skôr, keďže sa týkali vybavenia jeho sťažností a žiadosti z júla a augusta 2018. Okresný súd doručoval podanie sťažovateľa protistrane na vedomie a začalo sa tak ďalšie kolo výmeny podaní, pretože nasledovalo vyjadrenie žalovaného doručené okresnému súdu 7. decembra 2018, ktoré bolo na vedomie doručené sťažovateľovi, ktorý sa zasa vyjadril podaním doručením okresnému súdu 21. februára 2019, a toto bolo napokon zaslané žalovanému 3. júna 2019, ktorý sa podľa obsahu spisu už nevyjadril.

29.2 Pokiaľ ide o využitie procesných návrhov sťažovateľom, ústavný súd poukazuje na svoju judikatúru, podľa ktorej v dôsledku uplatnenia procesných práv účastníkom konania neznáša zodpovednosť za predĺženie konania oprávnená osoba, ale zodpovednosť v takomto prípade nemožno pripísať ani štátnemu orgánu konajúcemu vo veci (m. m. III. ÚS 242/03, IV. ÚS 218/04). Uzatvárajúc predložením doplnenia žaloby po ukončení predchádzajúcej výmeny, došlo k predĺženiu konania po 19. októbri 2018 bez možnosti pričítať ho sťažovateľovi alebo okresnému súdu.

30. Ústavný súd pri hodnotení postupu okresného súdu poukazuje na to, že doterajšia celková dĺžka konania nie je sama osebe dôvodom na vyslovenie, že došlo vo veci k zbytočným prieťahom. Okresný súd po podaní žaloby vykonával úkony priebežne a po mesiaci rozhodol o priznaní oslobodenia od súdnych poplatkov. Ústavný súd zistil jedno obdobie nečinnosti v súvislosti s doručením uznesenia z 15. januára 2018 obsahujúceho výzvu na vyjadrenie sťažovateľovi, ktoré mu bolo doručené až po jeho žiadosti a opakovanom pokyne novej zákonnej sudkyne. Následne súd konal vo fáze vzájomného doručovania vyjadrení priebežne až do augusta 2018. Tu sa vyskytlo jedno obdobie nečinnosti a nesústreďenej činnosti, keď zákonná sudkyňa svojou úpravou dala pokyn na doručenie vyjadrenia sťažovateľa žalovanému s tým, že jej má byť vec predložená

na nariadenie termínu pojednávania, k nariadeniu ale po vykonaní pokynu nedošlo. Po doručení doplnenia žaloby 19. októbra 2018 okresný súd opakovane doručoval „na vedomie“ podania medzi stranami až do júna 2019, keď zaslal vyjadrenie sťažovateľa žalovanému. V tomto období ústavný súd zistil jedno obdobie nečinnosti v trvaní takmer 4 mesiacov. Keďže posledným úkonom v spise bola úprava zákonnej sudkyne z novembra 2019 o nariadení termínu pojednávania, zistené obdobie vyše 5 mesiacov je potrebné považovať za obdobie nečinnosti.

30.1 Sťažovateľ v auguste 2019 upozornil okresný súd na nečinnosť, na čo okresný súd v primeranej dobe reagoval nariadením pojednávania a ďalej pokračoval v konaní bez zbytočných prietáhov.

30.2 Obdobie od nariadenia pojednávania do predpokladaného termínu pojednávania súd nerátal za obdobie prietáhov, keďže

- sťažovateľova právna neistota, pokiaľ ide o pevné určenie termínu pojednávania, kde by sa malo konať o veci samej, bola odstránená a hoci nebolo rozhodnuté vo veci samej, čo je bežne považované za skutočnosť, ktorou dochádza k odstráneniu právnej neistoty sťažovateľa, možnosť rozhodnutia vo veci samej stále prichádza do úvahy aj na prvom pojednávaní,

- ústavný súd pritom nemôže vychádzať z hypotetického údajá o nariadenom termíne pojednávania, pretože vychádza zo stavu konania ku dňu svojho rozhodovania (rozsudok ESĽP vo veci Capuano proti Taliansku z 25. 6. 1987, sťažnosť č. 9381/81, bod 22).

30.3 Časové intervaly nečinnosti posudzované samostatne sa nejavia ako neprimerané. V súhrne konanie trvá od podania žaloby do dňa rozhodovania ústavného súdu dva roky a šesť mesiacov na jednom stupni súdov.

31. Ústavný súd v tomto bode poukazuje na svoju judikatúru (napr. I. ÚS 46/01, II. ÚS 57/01, I. ÚS 66/02), podľa ktorej nie každý zistený prietah v súdnom konaní má nevyhnutne za následok porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy. Pojem zbytočné prietahy obsiahnutý v čl. 48 ods. 2 ústavy je pojem autonómny, ktorý možno vykladať a aplikovať predovšetkým materiálne. S ohľadom na konkrétne okolnosti veci sa totiž postup dotknutého súdu nemusí vyznačovať takými významnými prietahmi, ktoré by bolo možné kvalifikovať

ako „zbytočné prietahy“ v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy (napr. I. ÚS 63/00). Ústavný súd už vo svojich predchádzajúcich rozhodnutiach judikoval, že ojedinelá nečinnosť súdu, hoci aj v trvaní niekoľkých mesiacov, sama osebe ešte nemusí zakladať porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (napr. I. ÚS 42/01, II. ÚS 600/2017, III. ÚS 638/2017). Ústavný súd už tiež vyslovil, že zjavná neopodstatnenosť sťažnosti namietajúcej porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy môže vyplývať aj z toho, že porušenie tohto základného práva sa namieta v takom konaní pred všeobecným súdom, ktoré z hľadiska jeho druhu a povahy netrvá tak dlho, aby sa dalo uvažovať o zbytočných prietahoch (napr. IV. ÚS 343/04, III. ÚS 59/05).

32. Po preskúmaní ústavnej sťažnosti sťažovateľa ústavný súd konštatuje, že 6 dní po jej podaní okresný súd nariadil termín pojednávania na 31. marec 2020. Dovtedy konanie okresného súdu trvalo vyše dva roky a bolo poznačené viacerými obdobiami nečinnosti.

32.1 Podľa názoru ústavného súdu je primárnou úlohou okresného súdu zabezpečiť taký priebeh súdneho konania, aby jednotlivé princípy civilného súdneho sporu boli v konkrétnej veci dodržané. V niektorom prípade je vhodné skôr siahnuť po dostupných prostriedkoch sudcovskej koncentrácie v záujme poskytnutia účinnej a rýchlej procesnej ochrany, v inom môže byť vhodnejšie, aby strany predložili svoje vyjadrenia aj viacnásobne pre zachovanie rovnosti zbraní a kontradiktórnosti. Konajúci súd viac uprednostnil kontradiktórnosť konania, umožňujúc reagovať protistrane na doplnenie žaloby, a to v tomto prípade išlo na úkor rýchlosti konania.

32.2 Hoci viacerým obdobiam nečinnosti sa pravdepodobne dalo predísť, nejde o dostatočne vážne zdržania v konaní pre vyvodenie záveru, že celková dĺžka konania bola neprimeraná. Dovoľená hranica nebola zatiaľ prekročená. Zistené ojedinelé prietahy v napadnutom konaní okresného súdu, aj keď sú neprípustné, nedosahujú takú ústavnoprávne relevantnú intenzitu, ktorá by ústavnému súdu umožňovala po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie dospieť k záveru o porušení základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, prípadne práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

33. Ústavný súd preto ústavnú sťažnosť odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

34. Sťažovateľ namietal i porušenie čl. 13 dohovoru. Uplatňovanie práva vyplývajúceho z čl. 13 dohovoru musí nadväzovať na aspoň obhájiteľné tvrdenie (arguable claim) o porušení iného práva chráneného dohovorom (napr. rozhodnutie ESLP vo veci Silver a ostatní proti Spojenému kráľovstvu z 25. 3. 1983). Článok 13 dohovoru sa tak vzťahuje iba na prípady, v ktorých sa jednotlivcovi podarí preukázať pravdepodobnosť tvrdenia, že sa stal obeťou porušenia práv zaručených dohovorom (rozsudok z 27. 4. 1988 vo veci Boyle a Rice proti Spojenému kráľovstvu, séria A, č. 131). Z citovanej judikatúry ESLP vyplýva zrejma súvislosť práva zaručeného čl. 13 dohovoru s ostatnými právami zaručenými dohovorom. Vzhľadom na to, že ústavný súd dospel k záveru o zjavnej neopodstatnenosti ústavnej sťažnosti v časti čl. 6 ods. 1 dohovoru, nezostalo žiadne právo, v spojení s ktorým mohol sťažovateľ namietat' aj porušenie čl. 13 dohovoru. Napadnutým postupom preto nemohlo dôjsť ani k porušeniu sťažovateľovho práva podľa čl. 13 dohovoru. V tejto časti preto ústavný súd ústavnú sťažnosť taktiež odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

IV.2 K namietanému porušeniu práv postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Spr 207/2019

35. Vo vzťahu k namietanému postupu krajského súdu bola sťažovateľova ústavná sťažnosť stručnejšia, uviedol v nej všeobecný opis skutočností s vyjadrením nespokojnosti s vybavením jeho žiadosti o prešetrenie vybavenia jeho sťažnosti predsedom okresného súdu, pretože bol vyzvaný na zaplatenie súdneho poplatku, ako aj s odpoveďou podpredsedu krajského súdu z 11. novembra 2019 o odložení jeho podania. Uvedeným postupom mali byť porušené bližšie nekonkretizované sťažovateľove práva podľa ústavy a dohovorov, požadoval proti krajskému súdu primerané finančné zadosťučinenie vo výške 1 000 € a v petite ústavnej sťažnosti vôbec neuviedol, že sa proti krajskému súdu domáha vyslovenia porušenia práv, ako tomu bolo v časti týkajúcej sa okresného súdu. Ústavná

sťažnosť v tejto časti neobsahovala ani ústavnoprávnu argumentáciu. Len z obsahu stručného odôvodnenia by sa bolo možné domnievať, že sťažovateľ namieta proti krajskému súdu porušenie tých istých práv ako proti postupu okresného súdu. Ústavný súd v rámci materiálnej ochrany práva vzťahol jeho dôvody na čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru, ktoré označil aj proti okresnému súdu (časť IV.1).

36. Kritériom aplikovateľnosti čl. 48 ods. 2 ústavy (a rovnako aj čl. 6 ods. 1 dohovoru) je materiálna povaha predmetu konania, predovšetkým skutočnosť, že sa v ňom bezprostredne rozhoduje o právach a povinnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb (ich právnom statuse). Nie je pritom rozhodujúce, či v okolnostiach konkrétneho prípadu rozhoduje všeobecný súd alebo iný orgán verejnej moci, a taktiež nie je rozhodujúca ani povaha zákona, ktorý upravuje predmet daného konania, rovnako tak ani povaha strán (účastníkov konania), resp. povaha právneho vzťahu, o ktorý v danej veci ide.

36.1 Sťažovateľ v súvislosti s porušením označených práv namieta postup krajského súdu pri vybavovaní jeho žiadosti o prešetrenie sťažnosti na priet'ahy predsedom okresného súdu v napadnutom konaní uplatnenej podľa § 67 ods. 1 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

37. Ústavný súd vo svojej judikatúre už uviedol, že namietaný administratívnoprávny postup všeobecných súdov nemožno považovať *ratione materiae* za súčasť práva na spravodlivé súdne konanie, pretože tu nejde o konanie, v ktorom by sa bezprostredne rozhodovalo o právach, resp. povinnostiach sťažovateľa (napr. IV. ÚS 326/2011, IV. ÚS 242/2014, III. ÚS 579/2013).

38. V tejto časti preto ústavný súd ústavnú sťažnosť tiež odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú (výrok rozhodnutia).

39. Keďže ústavná sťažnosť bola odmietnutá ako celok, bolo bez právneho dôvodu zaoberať sa ďalšími návrhmi uplatnenými v ústavnej sťažnosti (príkaz okresnému súdu, aby konal bez zbytočných priet'ahov a priznanie primeraného finančného zadost'učinenia).

40. Ústavný súd odmieta ústavnú sťažnosť sťažovateľa z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti (časť IV.1 a IV.2), je preto zrejmé, že v danom prípade ide o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti (m. m. III. ÚS 265/2014, III. ÚS 631/2017). Pretože nebol splnený jeden z troch predpokladov ustanovenia právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom, žiadosti sťažovateľa o ustanovenie právneho zástupcu napriek nezdokladovaným osobným, majetkovým a zárobkovým pomerom ústavný súd nevyhovел (bod 2 výroku rozhodnutia), keďže výzva by bola po zistení zrejme bezúspešného uplatňovania si nároku na ochranu ústavnosti neúčelná.

41. Nad rámec odôvodnenia tohto rozhodnutia ústavný súd považuje za potrebné uviesť, že v prípade, ak by okresný súd v ďalšom období v napadnutom konaní nepostupoval plynulo, resp. efektívne, sťažovateľovi nič nebráni v tom, aby sa opätovne obrátil na ústavný súd s ústavnou sťažnosťou, ktorou bude namietat' porušenie svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 13. marca 2020

Miroslav Duriš
predseda senátu